

ΚΛΕΩΝΙΔΟΥ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΑΡΜΟΝΙΚΗ

Άρμονική ἐστιν ἐπιστήμη θεωρητική τε καὶ πρακτικὴ τῆς τοῦ ἡρμοσμένου φύσεως. ἡρμοσμένον δὲ τὸ ἐκ φθόγγων τε καὶ διαστημάτων ποιὰν τάξιν ἔχόντων συγκείμενον. μέρη δὲ αὐτῆς ἐστιν ἐπτά· περὶ φθόγγων, περὶ διαστημάτων, περὶ γενῶν, περὶ συστήματος, περὶ τόνου, περὶ μεταβολῆς, περὶ μελοποιίας.

φθόγγος μὲν οὖν ἐστι φωνῆς πτῶσις ἐμμελὴς ἐπὶ μίαν τάσιν.

διάστημα δὲ τὸ περιεχόμενον ὑπὸ δύο φθόγγων ἀνομοίων ὀξύτητι καὶ βαρύτητι.

γένος δέ ἐστι ποιὰ τεττάρων φθόγγων διαίρεσις.

σύστημα δέ ἐστι τὸ ἐκ πλειόνων ἡ ἐνὸς διαστημάτων συγκείμενον.

τόνος δέ ἐστι τόπος τις τῆς φωνῆς δεκτικὸς συστήματος ἀπλατῆς.

μεταβολὴ δέ ἐστιν ὄμοίου τινὸς εἰς ἀνόμοιον τόπον μετάθεσις.

μελοποιία δέ ἐστι χρῆσις τῶν ὑποκειμένων τῇ ἀρμονικῇ πραγματείᾳ πρὸς τὸ οἰκεῖον ἐκάστης ὑποθέσεως.

Ταῦτα δὲ θεωρεῖται ἐν φωνῆς ποιότητι, ἡς κινήσεις εἰσὶ δύο, ἡ μὲν συνεχῆς τε καὶ λογικὴ καλουμένη, ἡ δὲ διαστηματική τε καὶ μελῳδική. ἡ μὲν οὖν συνεχῆς κίνησις τῆς φωνῆς τάς τε ἐπιτάσεις καὶ τὰς ἀνέσεις ἀφανῶς ποιεῖται μηδαμοῦ ἴσταμένη ἡ μέχρι σιωπῆς. ἡ δὲ διαστηματικὴ κίνησις τῆς φωνῆς ἐναντίως κινεῖται τῇ συνεχεῖ· μονάς τε γὰρ ποιεῖ καὶ τὰς μεταξὺ τούτων διαστάσεις, ἐναλλὰξ αὐτῶν ἐκάτερον τιθεῖσα. τὰς μὲν οὖν μονάς τάσεις καλοῦμεν, τὰς δὲ μεταβάσεις τὰς ἀπὸ τάσεων ἐπὶ τάσεις διαστήματα. τὰ δὲ ποιοῦντα τὴν τῶν τάσεων διαφορὰν ἐπίτασίς ἐστι καὶ ἀνεσις, ἀποτέλεσμα δὲ τούτων ὀξύτης καὶ βαρύτης. τὸ μὲν γὰρ δι' ἐπιτάσεως γινόμενον εἰς ὀξύτητα ἄγει, τὸ δὲ δι' ἀνέσεως εἰς βαρύτητα. καὶ ὀξύτης μὲν οὖν ἐστι τὸ δι' ἐπιτάσεως γινόμενον ἀποτέλεσμα, βαρύτης δὲ τὸ δι' ἀνέσεως. _____ ἀμφοῖν γὰρ συμβέβηκε τὸ τετάσθαι. καλοῦνται δὲ αἱ τάσεις καὶ φθόγγοι τάσεις μὲν ἀπὸ τῶν καθαπτῶν ὄργάνων παρὰ τὸ τετάσθαι, φθόγγοι δέ, ἐπεὶ ὑπὸ φωνῆς ἐνεργοῦνται. φθόγγοι δέ εἰσι τῇ μὲν τάσει ἄπειροι, τῇ δὲ δυνάμει καθ' ἔκαστον γένος δεκαοκτώ.

Γένη δέ ἐστι τρία, διάτονον, χρῶμα, ἀρμονία. καὶ μελῳδεῖται τὸ μὲν διάτονον ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ τόνον καὶ τόνον καὶ ἡμιτόνιον, ἐπὶ δὲ τὸ ὀξὺ ἐναντίως κατὰ ἡμιτόνιον καὶ τόνον καὶ τόνον, τὸ δὲ χρῶμα ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ τριημιτόνιον καὶ ἡμιτόνιον καὶ ἡμιτόνιον, ἐπὶ δὲ τὸ ὀξὺ ἐναντίως κατὰ ἡμιτόνιον καὶ ἡμιτόνιον καὶ τριημιτόνιον, ἡ δὲ ἀρμονία ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ δίτονον καὶ δίεσιν καὶ δίεσιν, ἐπὶ δὲ τὸ ὀξὺ ἐναντίως κατὰ δίεσιν καὶ δίεσιν καὶ δίτονον.

Εἰσὶ δὲ οἱ μὲν ἐν τῷ διατόνῳ φθόγγοι οἵδε·

προσλαμβανόμενος
ύπάτη ύπάτων
παρυπάτη ύπάτων
λιχανὸς ύπάτων διάτονος
ύπάτη μέσων
παρυπάτη μέσων
λιχανὸς μέσων διάτονος
μέση
τρίτη συνημμένων
παρανήτη συνημμένων διάτονος
νήτη συνημμένων
παραμέση
τρίτη διεζευγμένων
παρανήτη διεζευγμένων διάτονος
νήτη διεζευγμένων
τρίτη ύπερβολαίων
παρανήτη ύπερβολαίων διάτονος
νήτη ύπερβολαίων.
Ἐν δὲ χρώματι οἴδε·
προσλαμβανόμενος
ύπάτη ύπάτων
παρυπάτη ύπάτων
λιχανὸς ύπάτων χρωματική
ύπάτη μέσων
παρυπάτη μέσων
λιχανὸς μέσων χρωματική
μέση
τρίτη συνημμένων
παρανήτη συνημμένων χρωματική
νήτη συνημμένων
παραμέση
τρίτη διεζευγμένων
παρανήτη διεζευγμένων χρωματική
νήτη διεζευγμένων
τρίτη ύπερβολαίων
παρανήτη ύπερβολαίων χρωματική
νήτη ύπερβολαίων.
Ἐν δὲ ἀρμονίᾳ οἴδε·
προσλαμβανόμενος
ύπάτη ύπάτων
παρυπάτη ύπάτων
λιχανὸς ύπάτων ἐναρμόνιος
ύπάτη μέσων
παρυπάτη μέσων
λιχανὸς μέσων ἐναρμόνιος
μέση
τρίτη συνημμένων ἐναρμόνιος
παρανήτη συνημμένων ἐναρμόνιος
νήτη συνημμένων
παραμέση
τρίτη διεζευγμένων ἐναρμόνιος
παρανήτη διεζευγμένων ἐναρμόνιος

νήτη διεζευγμένων
τρίτη ύπερβολαίων ἐναρμόνιος
παρανήτη ύπερβολαίων ἐναρμόνιος
νήτη ύπερβολαίων.

Κατὰ δὲ μίξιν τῶν γενῶν οἵδε·

προσλαμβανόμενος

ὑπάτη ὑπάτων

παρυπάτη ὑπάτων

λιχανὸς ὑπάτων ἐναρμόνιος

λιχανὸς ὑπάτων χρωματική

λιχανὸς ὑπάτων διάτονος

ὑπάτη μέσων

παρυπάτη μέσων

λιχανὸς μέσων ἐναρμόνιος

λιχανὸς μέσων χρωματική

λιχανὸς μέσων διάτονος

μέση

τρίτη συνημμένων

παρανήτη συνημμένων ἐναρμόνιος

παρανήτη συνημμένων χρωματική

παρανήτη συνημμένων διάτονος

νήτη συνημμένων

παραμέση

τρίτη διεζευγμένων

παρανήτη διεζευγμένων ἐναρμόνιος

παρανήτη διεζευγμένων χρωματική

παρανήτη διεζευγμένων διάτονος

νήτη διεζευγμένων

τρίτη ύπερβολαίων

παρανήτη ύπερβολαίων ἐναρμόνιος

παρανήτη ύπερβολαίων χρωματική

παρανήτη ύπερβολαίων διάτονος

νήτη ύπερβολαίων.

τῶν δὲ ἔξηριθμημένων φθόγγων οἱ μέν εἰσιν ἔστω-
τες, οἱ δὲ κινούμενοι. ἔστωτες μὲν οὖν εἰσιν, ὅσοι ἐν
ταῖς τῶν γενῶν διαφοραῖς οὐ μεταπίπτουσιν, ἀλλὰ μέ-
νουσιν ἐπὶ μιᾶς τάσεως. κινούμενοι δέ, ὅσοι τούναν-
τίον πεπόνθασιν· ἐν γὰρ ταῖς τῶν γενῶν διαφοραῖς
μεταβάλλουσι καὶ οὐ μένουσιν ἐπὶ μιᾶς τάσεως. εἰσὶν
οὖν οἱ μὲν ἔστωτες ὀκτὼ οἵδε· προσλαμβανόμενος, ὑπάτη
ὑπάτων, ὑπάτη μέσων, μέση, νήτη συνημμένων, παρα-
μέση, νήτη διεζευγμένων, νήτη ύπερβολαίων· κινούμε-
νοι δὲ οἱ ἀνὰ μέσον τούτων πάντες.

τῶν δὲ ἔστωτων οἱ μέν εἰσι βαρύπυκνοι, οἱ δὲ

ἄπυκνοι καὶ περιέχοντες τὰ τέλεια συστήματα. βαρύ-
πυκνοι μὲν οὖν εἰσι πέντε οἵδε· ὑπάτη ὑπάτων, ὑπάτη
μέσων, μέση, παραμέση, νήτη διεζευγμένων. ἄπυκνοι δὲ
καὶ περιέχοντες τὰ τέλεια συστήματα οἱ λοιποὶ τρεῖς
οἵδε· προσλαμβανόμενος, νήτη συνημμένων, νήτη ύπερ-
βολαίων.

τῶν δὲ κινούμενων οἱ μέν εἰσι μεσόπυκνοι, οἱ δὲ

οξύπυκνοι, οἱ δὲ διάτονοι. μεσόπυκνοι μὲν οὖν εἰσι

πέντε οἵδε· παρυπάτη ύπατων, παρυπάτη μέσων, τρίτη συνημμένων, τρίτη διεζευγμένων, τρίτη ύπερβολαίων. ὀξύπυκνοι δὲ ὁμοίως κατὰ γένος πέντε, ἐν μὲν ἀρμονίᾳ οἱ ἐναρμόνιοι, ἐν δὲ χρώματι οἱ χρωματικοί· τὸ γάρ διάτονον οὐ μετέχει πυκνοῦ. εἰσὶν οὖν οἱ μὲν ἐν τῇ ἀρμονίᾳ οἵδε· λιχανὸς ύπατων ἐναρμόνιος, λιχανὸς μέσων ἐναρμόνιος, παρανήτη συνημμένων ἐναρμόνιος, παρανήτη ύπερβολαίων ἐναρμόνιος. ἐν δὲ τῷ χρώματι οἵδε· λιχανὸς ύπατων χρωματική, λιχανὸς μέσων χρωματική, παρανήτη συνημμένων χρωματική, παρανήτη διεζευγμένων χρωματική, παρανήτη ύπερβολαίων χρωματική. οἱ δὲ διατόνοι οἵδε· λιχανὸς ύπατων διάτονος, λιχανὸς μέσων διάτονος, παρανήτη συνημμένων διάτονος, παρανήτη διεζευγμένων διάτονος, παρανήτη ύπερβολαίων διάτονος.

Τῶν δὲ διαστημάτων διαφοραί εἰσι πέντε, ἢ τε μεγέθει ἀλλήλων διαφέρει καὶ ἡ κατὰ γένος καὶ ἡ τὰ σύμφωνα τῶν διαφώνων καὶ ἡ τὰ σύνθετα τῶν ἀσυνθέτων καὶ ἡ τὰ ὁρτὰ τῶν ἀλόγων. ἡ μὲν οὖν κατὰ μέγεθός ἐστι, καθ' ἣν ἀ μέν ἐστι μείζονα τῶν διαστημάτων, ἀ δὲ ἐλάττονα, οἷον δίτονον, τόνος, ἡμιτόνιον, διὰ τεσσάρων, διὰ πέντε, διὰ πασῶν καὶ τὰ ὄμοια. ἡ δὲ κατὰ γένος, καθ' ἣν ἀ μέν ἐστι τῶν διαστημάτων διατονικά, ἀ δὲ χρωματικά, ἀ δὲ ἐναρμόνια. ἡ δὲ τοῦ συμφώνου, καθ' ἣν ἀ μέν ἐστι τῶν διαστημάτων σύμφωνα, ἀ δὲ διάφωνα. σύμφωνα μὲν οὖν ἐστι διὰ τεσσάρων, διὰ πέντε, διὰ πασῶν καὶ τὰ ὄμοια. διάφωνα δὲ τὰ ἐλάττονα τοῦ διὰ τεσσάρων πάντα καὶ τὰ μεταξὺ τῶν συμφώνων πάντα. ἐλάττω μὲν οὖν ἐστι τοῦ διὰ τεσσάρων δίεστις, ἡμιτόνιον, τόνος, δίτονον, μεταξὺ δὲ τῶν συμφώνων τρίτονον, τετράτονον, πεντάτονον καὶ τὰ ὄμοια. ἐστι δὲ συμφωνία μὲν κρᾶσις δύο φθόγγων, ὀξυτέρου καὶ βαρυτέρου· διαφωνία δὲ τούναντίον δύο φθόγγων ἀμιξία, ὥστε μὴ κραθῆναι, ἀλλὰ τραχυνθῆναι τὴν ἀκοήν. ἡ δὲ τοῦ συνθέτου ἐστὶ διαφορά, καθ' ἣν ἀ μέν ἐστι τῶν διαστημάτων ἀσύνθετα, ἀ δὲ σύνθετα. ἀσύνθετα μὲν οὖν διαστήματά ἐστι τὰ ύπὸ τῶν ἔξης φθόγγων περιεχόμενα, οἷον ύπατης καὶ παρυπάτης, καὶ λιχανοῦ καὶ μέσης· ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν διαστημάτων. σύνθετα δὲ τὰ ύπὸ τῶν μὴ ἔξης, οἷον μέσης καὶ παρυπάτης, μέσης καὶ νήτης, παραμέσης καὶ ύπατης. ἐστι δέ τινα κοινὰ συνθέτου καὶ ἀσυνθέτου διαστήματα, τὰ ἀπὸ ἡμιτονίου μέχρι διτόνου. τὸ μὲν γάρ ἡμιτόνιον ἐστιν ἐν ἀρμονίᾳ σύνθετον, ἐν δὲ χρώματι καὶ διατόνῳ ἀσύνθετον· ὁ τόνος ἐν μὲν χρώματι σύνθετος, ἐν δὲ διατόνῳ ἀσύνθετος· τὸ τριημιτόνιον ἐν μὲν χρώματι ἀσύνθετον, ἐν δὲ διατόνῳ σύνθετον· τὸ δίτονον ἐν μὲν ἀρμονίᾳ ἀσύνθετον, ἐν δὲ χρώματι καὶ διατόνῳ σύνθετον. τὰ δὲ ἐλάττω τοῦ ἡμιτονίου πάντα ἐστὶν ἀσύνθετα· ὄμοίως δὲ καὶ τὰ μείζω τοῦ διτόνου πάντα σύνθετα. ἡ δὲ τοῦ ὁρτοῦ καὶ ἀλόγου διαφορά ἐστι, καθ' ἣν τῶν διαστημάτων ἀ μέν ἐστι

ρήτα, ἀ δ' ἄλογα. ρήτα μὲν οὖν ἐστιν, ὃν οἶόν τε ἐστι τὰ μεγέθη ἀποδιδόναι, οἵον τόνον, ἡμιτόνιον, δίτονον, τρίτονον καὶ τὰ ὄμοια· ἄλογα δὲ τὰ παραλλάττοντα ταῦτα τὰ μεγέθη ἐπὶ τὸ μεῖζον ἢ ἐπὶ τὸ ἔλαττον ἀλόγῳ τινὶ μεγέθει.

Γένη δέ ἐστι τρία τὰ προειρημένα. πᾶν οὖν ἔσται μέλος ἡτοι διατονικὸν ἢ χρωματικὸν ἢ ἐναρμόνιον ἢ κοινὸν ἢ μικτὸν ἐκ τούτων. διατονικὸν μὲν οὖν ἐστι τὸ τῇ διατονικῇ διαιρέσει χρώμενον, χρωματικὸν δὲ τὸ τῇ χρωματικῇ, ἐναρμόνιον δὲ τὸ τῇ ἐναρμονίᾳ. κοινὸν δὲ τὸ ἐκ τῶν ἐστώτων συγκείμενον, μικτὸν δὲ τό, ἐν ᾧ δύο ἢ τρεῖς χαρακτῆρες γενικοὶ ἐμφαίνονται, οἵον διατόνου καὶ χρώματος ἢ διατόνου καὶ ἀρμονίας ἢ χρώματος καὶ ἀρμονίας ἢ καὶ διατόνου καὶ χρώματος καὶ ἀρμονίας. γίνονται δὲ αἱ τῶν γενῶν διαφοραὶ παρὰ τοὺς κινουμένους τῶν φθόγγων· κινεῖται δὲ ἡ μὲν λιχανὸς ἐν τονιαίῳ τόπῳ, ἡ δὲ παρυπάτη ἐν διεσιαίῳ. λιχανὸς μὲν οὖν ἐστιν ὀξυτάτη ἡ τόνον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου ἀπέχουσα τῶν τὸ τετράχορδον περιεχόντων, βαρυτάτη δὲ ἡ δίτονον. ὄμοιώς δὲ καὶ παρυπάτη ἐστὶ βαρυτάτη μὲν ἡ δίεσιν ἀπὸ τοῦ βαρυτέρου τῶν τὸ τετράχορδον περιεχόντων ἀπέχουσα, ὀξυτάτη δὲ ἡ ἡμιτόνιον ἀπέχουσα.

Χρόα δέ ἐστι γένους εἰδικὴ διαιρεσις. χρόαι δέ εἰσιν αἱ ρήται καὶ γνώριμοι ἔξ, ἀρμονίας μία, χρώματος τρεῖς, διατόνου δύο.

ἡ μὲν οὖν τῆς ἀρμονίας τῇ αὐτοῦ τοῦ γένους διαιρέσει κέχρηται· μελῳδεῖται γάρ κατὰ δίεσιν καὶ δίεσιν τὴν ἵσην καὶ δίτονον.

τῶν δὲ χρωματικῶν διαιρέσεων βαρυτάτη μὲν ἐστιν ἡ τοῦ μαλακοῦ χρώματος χρόα· μελῳδεῖται δὲ κατὰ δίεσιν τριτημόριον τόνου καὶ δίεσιν τὴν ἵσην καὶ τὸ ἵσον τόνῳ καὶ τῷ ἡμίσει καὶ τρίτῳ· τὸ δὲ ἡμιόλιον κατὰ δίεσιν ἡμιόλιον τῆς ἐναρμονίου διέσεως καὶ δίεσιν τὴν ἵσην καὶ ἐπτὰ τεταρτημορίων διέσεων ἀσύνθετον διάστημα. τὸ δὲ τονιαῖον χρῶμα τῇ αὐτῇ τοῦ γένους χρόᾳ κέχρηται· μελῳδεῖται γάρ κατὰ ἡμιτόνιον καὶ ἡμιτόνιον καὶ τριημιτόνιον. κέκληται δὲ τὰ εἰρημένα χρώματα ἀπὸ τῶν ἐνυπαρχόντων αὐτοῖς πυκνῶν· τό τε γάρ τονιαῖον ἀπὸ τοῦ ἐνυπάρχοντος αὐτῷ κατὰ σύνθεσιν τόνου, καὶ ἡμιόλιον ἀπὸ τῶν ἐνυπαρχουσῶν αὐτῷ διέσεων, ἡμιολίων τῶν ἐναρμονίων διέσεων, μαλακὸν δὲ τὸ τοῦ ἔλαχίστου πυκνοῦ ὠσαύτως χρῶμα, ἐπειδὴ τὸ ἐν αὐτῷ πυκνὸν ἀνίεται τε καὶ ἐκλύεται.

τῶν δὲ διατονικῶν διαιρέσεων τὸ μὲν διάτονον μαλακὸν καλεῖται, τὸ δὲ σύντονον. ἡ μὲν οὖν τοῦ μαλακοῦ διατόνου χρόα μελῳδεῖται κατὰ ἡμιτόνιον καὶ τριῶν διέσεων ἀσύνθετον διάστημα καὶ πέντε διέσεων ὄμοιώς ἀσύνθετον διάστημα. ἡ δὲ τοῦ συντόνου διατόνου τῇ αὐτῇ τοῦ γένους ἐπικοινωνεῖ διαιρέσει· μελῳδεῖται γάρ καθ' ἡμιτόνιον καὶ τόνον καὶ τόνον.

δείκνυνται δὲ καὶ δι' ἀριθμῶν αἱ χρόαι τὸν τρόπον τοῦτον. ὑποτίθεται γάρ ὁ τόνος εἰς δώδεκά τινα ἐλά-

χιστα μόρια διαιρούμενος, ὃν ἔκαστον δωδεκατημόριον τόνου καλεῖται· ἀναλόγως δὲ τῷ τόνῳ καὶ τὰ λοιπὰ διαστήματα· τὸ μὲν γὰρ ἡμιτόνιον εἰς ἔξ δωδεκατημόρια, ἡ δὲ δίεσις ἡ μὲν τεταρτημόριος εἰς τρία, ἡ δὲ τριτημόριος εἰς τέσσαρα, ὅλον δὲ τὸ διὰ τεσσάρων εἰς τριάκοντα. ἡ μὲν οὖν ἀρμονία μελῳδηθήσεται κατὰ τριῶν δωδεκατημορίων μέγεθος καὶ γ καὶ κδ, τὸ δὲ μαλακὸν χρῶμα κατὰ δ καὶ κβ, τὸ δὲ ἡμιόλιον χρῶμα κατὰ τέτταρα ἥμισυ καὶ δς καὶ κα, τὸ δὲ τονιαῖον χρῶμα κατὰ καὶ καὶ ιη, τὸ δὲ μαλακὸν διάτονον κατὰ καὶ θ καὶ ιε, τὸ δὲ σύντονον κατὰ καὶ ιβ καὶ ιβ.

Τῶν δὲ συστημάτων διαφοραί εἰσιν ἐπτά. τές-
σαρες μὲν αἱ αὐταὶ τοῖς διαστήμασιν, ἡ τε κατὰ μέγεθος καὶ ἡ κατὰ γένος καὶ ἡ τοῦ συμφώνου καὶ διαφώνου καὶ ἡ τοῦ ῥήτοῦ καὶ ἀλόγου· τρεῖς δὲ ἴδιαι τῶν συστημάτων διαφοραί εἰσιν, ἡ τοῦ ἔξης καὶ ὑπερβατοῦ καὶ ἡ τοῦ συνημμένου καὶ διεζευγμένου καὶ ἡ τοῦ ἀμεταβόλου καὶ ἐμ-
μεταβόλου. μεγέθει μὲν οὖν διαφέρει τὰ μείζω συστήματα τῶν ἐλαττόνων καθάπερ τὸ διὰ πασῶν τοῦ τριτονοῦ ἡ διαπέντε ἡ διὰ τεσσάρων ἡ τῶν ὄμοιών. γένει δὲ τὰ διατονικὰ τῶν ἐναρμονίων ἡ χρωματικῶν, ἡ τὰ χρωματικὰ ἡ ἐναρμόνια τῶν λοιπῶν. τῇ δὲ τοῦ συμφώνου καὶ διαφώνου διοίσει τὰ ὑπὸ τῶν συμφώνων φθόγγων περιεχόμενα τῶν ὑπὸ διαφώνων. σύμφωνα δέ ἔστιν ἐν τῷ ἀμεταβόλῳ συστήματι ἔξ· ἐλάχιστον μὲν τὸ διὰ τεσσάρων, τόνων δύο ἡμίσεος, οἵον ἔστι τὸ ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ ὑπάτην μέσων· δεύτερον δὲ τὸ διὰ πέντε, τόνων τριῶν ἡμίσεος, οἵον ἔστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ ὑπάτην μέσων· τρίτον δὲ τὸ διὰ πασῶν, τόνων ἔξ, οἵον ἔστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ μεσην· τέταρτον δὲ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων, τόνων δικτὸν καὶ ἡμίσεος, οἵον ἔστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ νήτην συνημμένων ἡ παρανήτην διεζευγμένων διάτονον· πέμπτον τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε, τόνων ἐννέα ἡμίσεος, οἵον ἔστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ νήτην διεζευγμένων· ἔκτον τὸ δις διὰ πασῶν, τόνων δώδεκα, οἵον ἔστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ νήτην ὑπερβολαίων. τὸ δὲ συνημμένον σύστημα πρόεισι μέχρι τετάρτου συμφώνου· πρῶτον γὰρ ἐν αὐτῷ τὸ διὰ τεσσάρων, δεύτερον τὸ διὰ πέντε, τρίτον τὸ διὰ πασῶν, τέταρτον τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων. ὁ δὲ τῆς φωνῆς τόπος αὖξεται μέχρι τοῦ ὄγδου συμφώνου, ὅπερ ἔστι δις διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων καὶ δις διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε. διάφωνα δέ ἔστι τὰ τε ἐλάττω τῶν διὰ τεσσάρων καὶ μεταξὺ τῶν εἰρημένων συμφώνων πάντα.

Γίνεται δὲ καὶ σχήματα τοῦ αὐτοῦ μεγέθους ἐκ τῶν αὐτῶν ἀσυνθέτων συγκείμενα καὶ ἀριθμοῦ, εἰ ἡ τάξις αὐτῶν ἀλλοίωσιν λάβοι ἐνυπάρχοντός τινος ἀνομοίου· τὰ γὰρ ἔξ ἵσων πάντων ἡ ὄμοιών σχημάτων ἀλλοίωσιν οὐ ποιεῖ. τοῦ μὲν οὖν διὰ τεσσάρων τρία ἔστιν εἴδη. πρῶτον μὲν τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων περιεχόμε-

νον, οὗτον ἔστι τὸ ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ ὑπάτην μέσων· δεύτερον τὸ ὑπὸ μεσοπύκνων περιεχόμενον, οὗτον ἔστι τὸ ἀπὸ παρυπάτης ὑπάτων ἐπὶ παρυπάτην μέσων· τρίτον δὲ τὸ ὑπὸ ὁξυπύκνων περιεχόμενον, οὗτον ἔστι τὸ ἀπὸ λιχανοῦ ὑπάτων ἐπὶ λιχανὸν μέσων. ἐν μὲν οὖν ἀρμονίᾳ καὶ χρώματι πρὸς τὴν τοῦ πυκνοῦ σχέσιν τὰ σχήματα τῶν συμφώνων λαμβάνεται, ἐν δὲ διατόνῳ ἐπὶ πυκνοῦ οὐ γίνεται· διαιρεῖται δὲ τὸ γένος τοῦτο εἰς ἡμιτόνια καὶ τόνους. ὑπάρχει δὲ ἐν τῇ διὰ τεσσάρων συμφωνίᾳ ἡμιτόνιον μὲν ἐν, τόνοι δὲ δύο· ὁμοίως δὲ καν τῷ διὰ πέντε ἡμιτόνιον μὲν ἐν, τόνοι δὲ τρεῖς· ἐν δὲ τῷ διὰ πασῶν ἡμιτόνια μὲν δύο, τόνοι δὲ πέντε· πρὸς δὲ τὴν τῶν ἡμιτονίων σχέσιν τὰ σχήματα θεωρεῖται. τοῦ οὖν διὰ τεσσάρων πρῶτον μέν ἔστιν εἶδος, οὗ τὸ ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ βαρὺ τῶν τόνων κεῖται, δεύτερον δέ, οὗ πρῶτον ἐπὶ τὸ ὁξύ, τρίτον, οὗ μέσον τῶν τόνων. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ὁμοίως τοῖς λοιποῖς γένεσιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν φθόγγων ἐπὶ τοὺς αὐτούς.

τοῦ δὲ διὰ πέντε τέσσαρά ἔστι σχήματα. πρῶτον μὲν τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων περιεχόμενον, οὗ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὁξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ ὑπάτης μέσων ἐπὶ παραμέσην. δεύτερον δὲ τὸ ὑπὸ μεσοπύκνων περιεχόμενον, οὗ δεύτερος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὁξύ· ἔστιν ἀπὸ παρυπάτης μέσων ἐπὶ τρίτην διεζευγμένων. τρίτον δὲ τὸ ὑπὸ ὁξυπύκνων περιεχόμενον, οὗ τρίτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὁξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ λιχανοῦ μέσων ἐπὶ παρανήτην διεζευγμένων. τέταρτον τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων περιεχόμενον, οὗ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ βαρύ· ἔστι δὲ ἀπὸ μέσης ἐπὶ νήτην διεζευγμένων ἡ ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ ὑπάτην μέσων. ἐν δὲ διατόνῳ πρῶτον μέν ἔστι σχῆμα, οὗ πρῶτον τὸ ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ βαρὺ κεῖται, δεύτερον δέ, οὗ πρῶτον ἐπὶ τὸ ὁξύ, τρίτον, οὗ δεύτερον ἐπὶ τὸ ὁξύ, τέταρτον, οὗ πρῶτον ἐπὶ τὸ βαρύ. τοῦ δὲ διὰ πασῶν εἶδη ἔστιν ἐπτά. πρῶτον μὲν τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων περιεχόμενον, οὗ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὁξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ παραμέσην, ἐκαλεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μιξολύδιον. δεύτερον τὸ ὑπὸ μεσοπύκνων περιεχόμενον, οὗ δεύτερος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὁξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ παρυπάτης ὑπάτων ἐπὶ τρίτην διεζευγμένων, ἐκαλεῖτο δὲ λύδιον. τρίτον τὸ ὑπὸ ὁξυπύκνων περιεχόμενον, οὗ τρίτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὁξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ λιχανοῦ ὑπάτων ἐπὶ παρανήτην διεζευγμένων, ἐκαλεῖτο δὲ φρύγιον. τέταρτον τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων περιεχόμενον, οὗ τέταρτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὁξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ ὑπάτης μέσων ἐπὶ νήτην διεζευγμένων, ἐκαλεῖτο δὲ δώριον. πέμπτον τὸ ὑπὸ μεσοπύκνων περιεχόμενον, οὗ πέμπτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὁξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ παρυπάτης μέσων ἐπὶ τρίτην ὑπερβολαίων, ἐκαλεῖτο δὲ ὑπολύδιον. ἔκτον τὸ ὑπὸ ὁξυπύκνων περιεχόμενον, οὗ ἔκτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὁξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ λιχανοῦ μέσων ἐπὶ παρανήτην ὑπερβολαίων, ἐκαλεῖτο δὲ ὑποφρύγιον.

ἔβδομον τὸ ὑπὸ βαρυνπύκνων περιεχόμενον, οὐ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ βαρύ· ἔστι δὲ ἀπὸ μέσης ἐπὶ νήτην ὑπερβολαίων ἡ ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ μέσην, ἐκαλεῖτο δὲ κοινὸν καὶ λοκριστὶ καὶ ὑποδώριον.

ἐν δὲ διατόνῳ πρῶτον μὲν ἐστιν εἶδος τὸ διὰ πασῶν, οὐ πρῶτον μὲν ἐπὶ τὸ βαρύ, τέταρτον δὲ ἐπὶ τὸ ὄξυν ἔστι τὸ ἡμιτόνιον· δεύτερον δέ, οὐ τρίτον μὲν ἐπὶ τὸ βαρύ, πρῶτον δὲ ἐπὶ τὸ ὄξυν· τρίτον δέ, οὐ δεύτερον ἐφ' ἔκατερα· τέταρτον δὲ οὐ πρῶτον μὲν ἐπὶ τὸ βαρύ, τρίτον δὲ ἐπὶ τὸ ὄξυν· πέμπτον δέ, οὐ τέταρτον μὲν ἐπὶ τὸ βαρύ, πρῶτον δὲ ἐπὶ τὸ ὄξυν· ἔκτον δέ, οὐ τρίτον μὲν ἐπὶ τὸ βαρύ, δεύτερον δὲ ἐπὶ τὸ ὄξυν· ἔβδομον δέ, οὐ δεύτερον μὲν ἐπὶ τὸ βαρύ, τρίτον δὲ ἐπὶ τὸ ὄξυν. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ἀπὸ τῶν αὐτῶν φθόγγων ἐπὶ τοὺς αὐτούς, καθάπερ ἐπὶ τῆς ἀρμονίας καὶ τοῦ χρώματος, καὶ ἐκαλεῖτο τοῖς αὐτοῖς ὄνόμασι.

Τῇ δὲ τοῦ ρήτοροῦ καὶ ἀλόγου διαφορῷ διοίσει συστήματα, ὅσα ἐκ ρήτων διαστημάτων σύγκειται, τῶν ἐξ ἀλόγων. ὅσα μὲν γὰρ ἐκ ρήτων ρήτα ἔστιν, ὅσα δὲ ἐξ ἀλόγων ἄλογα.

τῇ δὲ τοῦ ἔξης καὶ ὑπερβατοῦ διαφορῷ διοίσει συστήματα τὰ διὰ τῶν ἔξης φθόγγων μελῳδούμενα τῶν καθ' ὑπερβατόν.

τῇ δὲ τοῦ συνημμένου καὶ διεζευγμένου διαφορῷ διοίσει συστήματα, ὅσα διὰ τῶν συνημμένων τετραχόρδων τὴν σύνθεσιν ἔχει τῶν διὰ τῶν διεζευγμένων. ἔστι δὲ συναφὴ μὲν δύο τετραχόρδων ἔξης μελῳδουμένων, ὁμοίων κατὰ σχῆμα, φθόγγος κοινός. διάζευξις δέ ἐστι δύο τετραχόρδων ἔξης μελῳδουμένων, ὁμοίων κατὰ σχῆμα, τόνος ἀνὰ μέσον. εἰσὶ δὲ αἱ πᾶσαι συναφαὶ τρεῖς· μέση, ὀξυτάτη, βαρυτάτη. καὶ ἔστι βαρυτάτη μὲν ἡ ἐκ τοῦ ὑπάτων καὶ μέσων τετραχόρδου· κοινὸς δὲ αὐτῇ συνάπτει φθόγγος ὑπάτη μέσων. μέση δέ ἐστι συναφὴ ἡ τοῦ μέσων καὶ νητῶν συνημμένων· κοινὸς δὲ αὐτῇ συνάπτει φθόγγος μέση. ὀξυτάτη δέ ἐστι συναφὴ ἡ τοῦ διεζευγμένων καὶ τοῦ ὑπερβολαίων· κοινὸς δὲ αὐτῇ συνάπτει φθόγγος νήτη διεζευγμένων. διάζευξις δέ ἐστι μία ἡ τοῦ μέσων καὶ νητῶν διεζευγμένων· κοινὸς δὲ αὐτὰ διαζεύγνυσι τόνος ὁ μεταξὺ μέσης καὶ παραμέσης.

τέλεια δέ ἐστι συστήματα δύο, ὡν τὸ μὲν ἔλαττον, τὸ δὲ μεῖζον. καὶ ἔστι τὸ μὲν ἔλαττον κατὰ συναφὴν ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ νήτην συνημμένων. ὑπάρχει δὲ ἐν αὐτῷ τετράχορδα τρία συνημμένα τάδε· ὑπάτων μέσων συνημμένων, καὶ τόνος ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ νήτην ὑπάτων· συμφώνῳ δὲ ὁρίζεται τῷ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων.

τὸ δὲ μεῖζόν ἐστι κατὰ διάζευξιν ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ νήτην ὑπερβολαίων. ὑπάρχει δὲ ἐν αὐτῷ τετράχορδα μὲν τέσσαρα διὰ δυοῖν διεζευγμένα, ἀλλήλοις δὲ συνημμένα, τό τε ὑπάτων καὶ μέσων, καὶ διεζευγμένων καὶ ὑπερβολαίων, καὶ ἔτι τόνοι δύο, ὅ τε

ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ ὑπάτην ὑπάτων καὶ ὁ ἀπὸ παραμέσης ἐπὶ μέσην. συμφώνῳ δὲ διορίζεται τῷ δὶς διὰ πασῶν.

πέντε δὲ ὄντων τετραχόρδων ἐν τῷ ἀμεταβόλῳ συ- στήματι, ὅπερ ἐστὶν ἐξ ἀμφοῖν τελείοιν σύνθετον, τὰ μὲν δύο κοινά ἐστιν ἐκατέρῳ τῶν τελείων, τό τε ὑπάτων καὶ μέσων· ἴδια δὲ τοῦ μὲν κατὰ συναφὴν τὸ νητῶν συνημμένων, τοῦ δὲ κατὰ διάζευξιν τὸ νητῶν διεζευγμέ- νων καὶ νητῶν ὑπερβολαίων.

Τῇ δὲ τοῦ ἀμεταβόλου καὶ ἐμμεταβόλου διοίσει, καθ' ἣν διαφέρει τὰ ἀπλᾶ συστήματα τῶν μὴ ἀπλῶν. ἀπλᾶ μὲν οὖν ἐστι τὰ πρὸς μίαν μέσην ἡρμοσμένα, διπλᾶ δὲ τὰ πρὸς δύο, τριπλᾶ δὲ τὰ πρὸς τρεῖς, πολλα- πλάσια δὲ τὰ πρὸς πλείονας. ἐστι δὲ μέση φθόγγου δύναμις, ὡς συμβέβηκε κατὰ μὲν διάζευξιν ἐπὶ μὲν τὸ ὄξυ τόνον ἔχειν ἀσύνθετον ἀπαθῆ ὄντα τοῦ συστή- ματος, ἐπὶ δὲ τὸ βαρὺ δίτονον ἡ τριημιτόνιον ἡ τόνον- ἀσύνθετον· κατὰ δὲ συναφήν, ὡς συμβαίνει τριῶν τετρα- χόρδων συνημμένων ἥτοι τοῦ μέσου ὀξυτάτῳ εἶναι, ἥτοι τοῦ ὀξυτάτου βαρυτάτῳ. ἀπὸ δὲ τῆς μέσης καὶ τῶν λοι- πῶν φθόγγων αἱ δυνάμεις γνωρίζονται· τὸ γάρ πῶς ἔχειν ἔκαστον αὐτῶν πρὸς τὴν μέσην φανερῶς γίνεται. Τόνος δὲ λέγεται τετραχῶς· καὶ γάρ ὡς φθόγγος καὶ ὡς διάστημα καὶ ὡς τόπος φωνῆς καὶ ὡς τάσις. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ φθόγγου χρῶνται τῷ ὀνόματι οἱ λέγοντες ἐπτάτονον τὴν φόρμιγγα, καθάπερ Τέρπανδρος καὶ Ἰων. ὁ μὲν γάρ φησιν·

ἡμεῖς τοι τετράγηρυν ἀποστέρξαντες ἀοιδὰν ἐπτατόνῳ φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν ὕμνους. ὁ δέ·

ἐνδεκάχορδε λύρα, δεκαβάμονα τάξιν ἔχοισα
— ει συμφωνούσας ἀρμονίας τριόδους·
πρὶν μέν σ' ἐπτάτονον ψάλλον δις τέσσαρα πάντες
Ἐλληνες σπανίαν μοῦσαν ἀειράμενοι.
καὶ ἔτεροι δὲ οὐκ ὀλίγοι κέχρηνται τῷ ὀνόματι· ἐπὶ δὲ τοῦ διαστήματος, ὅταν λέγωμεν ἀπὸ μέσης ἐπὶ παρα- μέσην τόνον εἶναι.

ὁ δὲ ὡς τόπος φωνῆς, ὅταν λέγωμεν δώριον ἡ φρύγιον ἡ λύδιον ἡ τῶν ἄλλων τινά. εἰσὶ δὲ κατὰ Ἀριστόξενον οἱ τόνοι·
ὑπερμιξολύδιος καὶ ὑπερφρύγιος καλούμενος·
μιξολύδιοι δύο, ὀξύτερος καὶ βαρύτερος, ὃν ὁ ὀξύ- τερος καὶ ὑπεριάστιος καλεῖται, ὁ δὲ βαρύτερος καὶ ὑπερδώριος·
λύδιοι δύο, ὀξύτερος καὶ βαρύτερος, ὃν ὁ βαρύτερος καὶ αἰόλιος καλεῖται·
φρύγιοι δύο, ὀξύτερος καὶ βαρύτερος, ὃν ὁ βαρύτερος καὶ ἰάστιος καλεῖται·
δώριος εἶς·
ὑπολύδιοι δύο, ὀξύτερος καὶ βαρύτερος, ὃς καὶ ὑπο- αἰόλιος καλεῖται·
ὑποφρύγιοι δύο, ὃν ὁ βαρύτερος καὶ ὑποιάστιος κα-

λεῖται·

ύποδώριος.

τούτων ὁξύτατος μὲν ὁ ὑπερμιξολύδιος, βαρύτατος δὲ ὁ ὑποδώριος: οἱ δὲ ἔξης οἱ ἀπὸ τῶν ὁξύτατων μέχρι τοῦ βαρυτάτου ἡμιτόνιον ἀλλήλων ὑπερέχοντες, παράλληλοι δὲ δύο τόνον, οἱ δὲ τρίτοι τριημιτόνιον ἀναλόγως δὲ ἔξει καὶ ἐπὶ τῆς τῶν λοιπῶν τόνων διαστάσεως. ὁ δὲ ὑπερμιξολύδιος τοῦ ὑποδωρίου τῷ διὰ πασῶν ἐστιν ὁξύτερος.

ὁ δὲ ώς τάσις τόνος λέγεται, καθ' ὃ φαμεν ὁξυτονεῖν τινα ἥ βαρυτονεῖν ἥ μέσω τῷ τῆς φωνῆς τόνῳ κεχρῆσθαι.

Μεταβολὴ δὲ λέγεται τετραχῶς· καὶ γὰρ κατὰ γένος καὶ κατὰ σύστημα καὶ κατὰ τόνον καὶ κατὰ μελοποίαν. κατὰ μὲν οὖν γένος γίνεται μεταβολή, ὅταν ἐκ διατόνου εἰς χρῶμα ἥ ἀρμονίαν, ἥ ἐκ χρώματος ἥ ἀρμονίας εἰς τι τῶν λοιπῶν μεταβολὴ γένηται. κατὰ σύστημα δέ, ὅταν ἐκ συναφῆς εἰς διάζευξιν ἥ ἀνάπαλιν μεταβολὴ γένηται. κατὰ τόνον δέ, ὅταν ἐκ δωρίων εἰς φρύγια, ἥ ἐκ φρυγίων εἰς λύδια ἥ ὑπερμιξολύδια ἥ ὑποδώρια, ἥ καθόλου ὅταν ἐκ τινος τῶν δεκατριῶν τόνων εἰς τινα τῶν λοιπῶν μεταβολὴ γένηται. γίνονται δὲ μεταβολαὶ ἀπὸ τῆς ἡμιτονιαίας ἀρξάμεναι μέχρι τοῦ διὰ πασῶν, ὃν αἱ μὲν κατὰ σύμφωνα γίνονται διαστήματα, αἱ δὲ κατὰ διάφωνα. τούτων δ' ἐμμελεῖς μὲν αἱ τε κατὰ σύμφωνα γινόμενα διαστήματα καὶ ἡ τονιαία. τῶν δὲ λοιπῶν αἱ μὲν ἀσσον ἐμμελεῖς ἥττον ἥ ἐκμελεῖς, αἱ δὲ μᾶλλον ἀπέχουσαι μᾶλλον ἐν ὅσαις μὲν οὖν αὐτῶν πλείων ἥ κοινωνία, ἐμμελέστεραί εἰσιν, ἐν ὅσαις δὲ ἐλάττων, ἐκμελέστεραι· ἐπειδὴ ἀναγκαῖον πάσῃ μεταβολῇ κοινόν τι ὑπάρχειν ἥ φθόγγον ἥ διάστημα ἥ σύστημα. λαμβάνεται δὲ ἡ κοινωνία καθ' ὄμοιότητα φθόγγων· ὅταν γὰρ ἐπ' ἀλλήλους ἐν ταῖς μεταβολαῖς πέσωσιν ὅμοιοι φθόγγοι κατὰ τὴν τοῦ πυκνοῦ μετοχήν, ἐμμελῆς γίνεται ἡ μεταβολή, ὅταν δὲ ἀνόμοιοι, ἐκμελής. κατὰ δὲ μελοποίαν γίνεται μεταβολή, ὅταν ἐκ διασταλτικοῦ ἥθους εἰς συσταλτικὸν ἥ ἡσυχαστικόν, ἥ ἐξ ἡσυχαστικοῦ εἰς τι τῶν λοιπῶν ἡ μεταβολὴ γένηται. ἔστι δὲ διασταλτικὸν μὲν ἥθος μελοποίας, δι' οὖ σημαίνεται μεγαλοπρέπεια καὶ δίαρμα ψυχῆς ἀνδρῶδες καὶ πράξεις ἡρωϊκαὶ καὶ πάθη τούτοις οἰκεῖα. χρῆται δὲ τούτοις μάλιστα μὲν ἡ τραγῳδία καὶ τῶν λοιπῶν δὲ ὅσα τούτου ἔχεται τοῦ χαρακτῆρος. συσταλτικὸν δέ, δι' οὖ συνάγεται ἡ ψυχὴ εἰς ταπεινότητα καὶ ἄνανδρον διάθεσιν. ἀρμόσει δὲ τὸ τοιοῦτον κατάστημα τοῖς ἐρωτικοῖς πάθεσι καὶ θρήνοις καὶ οἴκτοις καὶ τοῖς παραπλησίοις. ἡσυχαστικὸν δὲ ἥθος ἔστι μελοποίας, ὃ παρέπεται ἡρεμότης ψυχῆς καὶ κατάστημα ἐλευθέριόν τε καὶ εἰρηνικόν. ἀρμόσουσι δὲ αὐτῷ ὕμνοι, παιῶνες, ἐγκώμια, συμβουλαὶ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια.

Μελοποία ἔστι χρῆσις τῶν προειρημένων μερῶν τῆς ἀρμονικῆς καὶ ὑποκειμένων δύναμιν ἐχόντων. δι'

ῶν δὲ μελοποιία ἐπιτελεῖται, δὲστιν· ἀγωγή, πλοκή, πετεία, τονή. ἀγωγὴ μὲν οὖν ἐστιν ἡ διὰ τῶν ἔξης φθόγγων δόδος τοῦ μέλους, πλοκὴ δὲ ἡ ἐναλλὰξ τῶν διαστημάτων θέσις παράλληλος, πεττεία δὲ ἡ ἐφ' ἐνὸς τόνου πολλάκις γινομένη πλῆξις, τονή δὲ ἡ ἐπὶ πλείονα χρόνον μονὴ κατὰ μίαν γινομένη προφορὰν τῆς φωνῆς.

διάγραμμα δὲ σχῆμα ἐπίπεδον τὰς τῶν μελῳδουμένων περιέχον δυνάμεις.

δύναμις δέ ἐστι τάξις φθόγγου ἐν συστήματι, ἡ δύναμίς ἐστι τάξις φθόγγου, δι' ἣς γνωρίζομεν τῶν φθόγγων ἔκαστον.

μελοποιία δέ ἐστι χρῆσις τῶν ὑποκειμένων τῇ ἀρμονικῇ πραγματείᾳ πρὸς τὸ οἰκεῖον ἔκάστης ὑποθέσεως.

οὗτος ὁ ὄρος τῆς κατὰ τὸ ἡρμοσμένον ἐστὶ πραγματεία.